

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Baggrunden for forslaget til ændring af barselorloven er et ønske om at give småbørnsfamilier bedre vilkår.

Det er uhyre vigtigt for småbørnsfamilierne at få tid og ro til at skabe rammerne for og indholdet i deres nye liv. Det er endvidere yderst vigtigt for barnets udvikling, at der skabes en reel mulighed for, at både moderen og faderen kan deltage i denne proces.

Når det foreslås, at barselorloven skal udvides, er det på baggrund af de erfaringer, der er indsamlet i forbindelse med dels udvidelsen af barselorloven i 1984, dels brugen af børnepasningsorloven.

Vedrørende barselorloven.

Barselorloven blev udvidet i 1984. Den indeholder en orlovsperiode til moderen på 4 uger før fødsel, 14 uger efter fødsel og yderligere 10 uger, som kan deles med faderen. Erfaringerne har vist, at orloven stort set i alle småbørnsfamilier udnyttes fuldt ud, således at det er yderst få børn, der i dag har et pasningsbehov uden for hjemmet, før de er 6-7 måneder gamle. Erfaringerne har endvidere vist, at det stort set er moderen, der gør brug af orlovsperioden.

Ud fra den meget store interesse, der var og er for barselorloven, må det konkluderes, at tiltaget har været til stor gavn for småbørnsfamilierne.

Vedrørende børnepasningsorlov.

Siden 1992 har det været muligt at tage orlov til børnepasning. Ordningen var aftalebaseret, dvs. at medarbejder og arbejdsgiver skulle være enige om at indgå en orlovsaftale. Endvidere var forudsætningen for orlov, at der blev ansat en vikar, samt at personen var en forsikret lønmodtager. Ydelsen var på 80 pct. af dagpengenes maksimum.

Den 1. januar 1994 ændredes loven således, at målgruppen for børnepasningsorlov blev ændret, så kravet - ud over egne børn i alderen 0-8 år - var berettigelse til dagpenge ved sygdom og fødsel. Lønmodtagere fik ret til børnepasningsorlov i en sammenhængende periode på mindst 13 uger og 26 uger, hvis barnet var under et år. Orlovsperioden kunne maksimalt

være 52 uger pr. barn. Genbesættelseskravet blev ophævet, og det blev præciseret, at en arbejdsgiver ikke kan fyre en ansat, der har fremsat krav om at udnytte sin ret til børnepasningsorlov. Endvidere fik kommunerne mulighed for at supplere orlovsydelsen med et tilskud på maksimalt kr. 35.000, hvilket en stor del af kommunerne tilbød, idet det udsatte behovet for en daginstitutionssplads.

Børnepasningsorloven blev umiddelbart meget populær. I 1994 var der 7 gange så mange, som benyttede sig af ordningen, som i 1993. Som en konsekvens af ordningens popularitet og den deraf forventede mangel på arbejdskraft inden for visse områder (f.eks. pædagoger og sygeplejersker) blev ordningen gjort mindre attraktiv. Ydelsen blev sat ned fra 80 pct. til først 70 pct. af dagpengenes maksimum og fra 1. april 1997 til 60 pct.

Populariteten betød endvidere en stor økonomisk udgift for de kommuner, der havde besluttet at supplere orlovsydelsen. Dette medførte, at en del kommuner ophørte hermed.

Sammenfattende må det konkluderes, at orlovsbetingelserne blev væsentligt forringet, hvilket sås på antallet af personer, der søgte børnepasningsorlov. I 1994 fik ca. 80.000 bevilget børnepasningsorlov i en gennemsnitlig orlovsperiode på 8-9 måneder. I 1995 faldt antallet til ca. 53.000. Der er endnu ingen opgørelse over, hvor mange der er gået på orlov, efter at den sidste ændring til 60 pct. af dagpengenes maksimum fra den 1. april 1997 er trådt i kraft. Det må dog antages, at der er sket et væsentligt yderligere fald.

91 pct. af dem, der tager børnepasningsorlov, er kvinder.

Lov om orlov - specifikt bestemmelserne om børnepasningsorlov - har 3 mål at opfylde, nemlig et arbejdsmarkedspolitisk, et familiepolitisk samt at mindske efterspørgslen på dagtilbud.

Det må konstateres, at det familiepitiske mål er blevet nedprioriteret. Loven blev behandlet i Arbejdsmarkedsudvalget og ikke i Socialudvalget. Loven blev også forringet, ikke fordi småbørnsforældrene ikke brugte loven, snarere tværtimod, men fordi der viste sig en arbejdskraftmangel.